

Х. М. Притула

Особливості ідентифікації сільських територій України в умовах чинної адміністративно-територіальної системи

Констатовано, що в Україні досі не визначено і законодавчо не закріплено статус сільських територій, не окреслено територію юрисдикції кожної сільської територіальної громади, не сформовано економічну базу та загалом інституційне середовище розвитку сільських територій. Обґрунтовано нагальність здійснення реформи інститутів державної влади, реформи місцевого самоуправління (максимальна децентралізація) та територіальної реформи, що стане передумовою забезпечення самодостатнього розвитку сільських територій та забезпечить успішне проведення адміністративно-територіальної реформи. В рамках адміністративно-територіального підходу досліджено, що складовими сільської території є її територіальна громада, сільське поселення (село чи селище) зі всіма облаштованими у ньому об'єктами житлового, соціального, виробничого призначення і відповідною інфраструктурою та землі і споруди за межами населеного пункту, що згідно з чинним законодавством належать мешканцям чи всій територіальній громаді певної території. Доведено необхідність кардинальних якісних змін у чинній адміністративно-територіальній системі країни, що дозволять забезпечити базові стандарти життя і визначений набір обов'язкових послуг сільському населенню та покращити фінансове забезпечення на місцях.

Ключові слова: сільська територія, адміністративно-територіальна система, територіальна громада, сільське поселення, землі комунальної власності

Важливою складовою європейської політики сільського розвитку є розширення можливостей місцевих громад для вирішення поточних потреб території, що підвищує ефективність управління їх розвитком. Відповідно, європейська практика місцевого самоврядування передбачає, що місцева громада розпоряджається всіма наявними на її території землями.

В Україні ж досі не визначено і законодавчо не закріплено статус сільських територій, не окреслено територію юрисдикції кожної сільської територіальної громади, не сформовано економічну базу та загалом інституційне середовище розвитку сільських територій.

Чинні на сьогодні нормативно-правові документи [1-3; 7; 8; 11], що покликані чітко розмежовувати та конкретизувати територію юрисдикції всіх адміністративно-територіальних одиниць, не справляються з викликами сьогодення. Більшість дослідників [4; 9], вивчаючи сільські території, виходять з різного їх розуміння та функціонального призначення.

Метою статті є ідентифікація сільської території в рамках чинної адміністративно-територіальної системи.

Згідно з Конституцією України (Розділ IX, ст. 133): «Систему адміністративно-територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села» [1]. У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Розділ I, ст. 1) прописано, що «адміністративно-територіальна одиниця – область, район, місто, район у місті, селище, село» [2]. Згідно з «Положенням

про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР» (дія цього документа поширюється на територію вже неіснуючої держави, проте на сьогодні він залишається чинним): «Адміністративно-територіальними одиницями Української РСР є: область, район, місто, район у місті, селище міського типу, сільрада, село і селище. Населені пункти, що є на території Української РСР, поділяються на міські і сільські. До міських населених пунктів належать міста республіканського, обласного, районного підпорядкування і селища міського типу, до сільських – села і селища незалежно від їх адміністративної підпорядкованості» [3]. У проекті Закону України «Про упорядкування сільської поселенської мережі» (№4028 від 10.03.2010 р.) пропонуються визначення понять «села» і «селища».

У перших двох нормативних документах з переліку адміністративно-територіальних одиниць випали міські, сільські та селищні ради. Відсутність базового рівня адміністративно-територіальних одиниць – сільських і селищних рад – неминуче приводить до порушення принципу повсюдності територій, за яким значні території поза межами сіл і селищ не належать до будь-яких адміністративно-територіальних одиниць [4].

Зокрема, у Концепції сталого розвитку сільських територій Російської Федерації до сільських територій відносяться території сільських поселень і, відповідно, міжсільські території. Авторами розширено уявлення про сільські території як групу сільських поселень або муніципальних районів, яким притаманні загальні закономірності, процеси, перспективи соціально-економічного розвитку і схожість галузевої структури з домінуванням ведучого комплексу в економіці територій. Як правило, питання розмежування міст і сільської місцевості відносять до компетенції місцевих органів влади. Зазвичай термін «сільський» має територіальний акцент незалежно від превалювання сільськогосподарського чи іншого виду діяльності [5].

У Федеральному законі РФ дано визначення поняття «сільське поселення». Чинний закон передбачає зміну принципів територіальної організації місцевого самоврядування. Усі муніципальні утворення (за винятком міст федерального значення) поділяються в правовому відношенні на три типи: поселення (міське чи сільське), муніципальний район, міський округ. Введено нове поняття – «міжсільська територія». Відповідно до цього закону, сільське поселення становить собою один або кілька об'єднаних спільною територією сільських населених пунктів, у яких місцеве самоврядування здійснюється населенням безпосередньо і (або) через виборні та інші органи місцевого самоврядування [6].

У запропонованому визначенні сільських територій у Проекті Концепції розвитку сільських територій [7]: «сільські території – історично сформована у законодавчо визначених межах системна сукупність, що поєднує в собі адміністративно-територіальну (сільські поселення, села, сільські ради) та територіально-функціональну, етнічну приналежність, характеризується певним укладом і яка відрізняється за визначеними ознаками (родинні, побутові, матеріальні, моральні (духовні), ідеологічні устої життя, характерні особливості психіки) такого укладу від міських, а також приміських (орієнтованих на місто, поєднаних укладом з містом)

територій», – потребують уточнення співвідношення понять сільського поселення, села та сільської ради.

Концепція адміністративної реформи в Україні, прийнята ще у 1998 р., закладає основи і принципи здійснення сучасної адміністративно-територіальної реформи в Україні [8]. Її успішне проведення передбачає реформування інститутів державної влади, реформу місцевого самоврядування (максимальна децентралізація) та територіальну реформу, що стане передумовою забезпечення самодостатнього розвитку сільських територій. У рамках цієї реформи потрібно визначити територію юрисдикції кожної сільської територіальної громади. Впроваджуючи європейську практику місцевого самоврядування місцева громада повинна мати у своєму розпорядженні всі наявні на її території землі. У такому випадку громаду слід наділити максимальним об'ємом повноважень і функцій, що дозволить їй вирішувати більшість проблемних питань території.

Незавершеність адміністративно-територіальної системи залишила незмінною чинну систему адміністративно-територіального устрою, за якої за станом на 1 січня 2012 р. лише 36% від загальної кількості сільських населених пунктів мали свою сільську раду. У 38,4% з них проживає менше однієї тисячі людей, а ще в 51,3% – менше трьох тисяч. За таких умов говорити про фінансову самодостатність сільських громад і їх можливості вирішити накопичені проблеми також не доводиться.

У спадок від радянської адміністративно-територіальної системи залишилися так звані «матрьошки», які є складними територіальними утвореннями, коли в складі одних територіальних громад перебувають інші, які є самостійними суб'єктами місцевого самоврядування. Ці складні територіальні утворення наявні в 14 областях України, Автономній Республіці Крим і місті Севастополі. Однак кількість таких «матрьошок» у масштабах країни незначна – лише 1,5% усіх громад [9].

Задля реформування адміністративно-територіальної системи та надання територіальним громадам необхідних їм повноважень і розв'язання проблемних питань території Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (розпорядження від 1 квітня 2014 р. № 333-р). У документі зазначено, що адміністративно-територіальний устрій складається з трьох рівнів:

- базового (адміністративно-територіальні одиниці – громади);
- районного (адміністративно-територіальні одиниці – райони);
- регіонального (адміністративно-територіальні одиниці – Автономна Республіка Крим, області, м. Київ і Севастополь).

При цьому одним із принципів створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов і формування кадрового складу для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень є надання територіальним громадам права розпоряджатися земельними ресурсами в межах своєї території, об'єднувати свої майно та ресурси в рамках співробітництва територіальних громад для виконання спільних програм і ефективнішого надання публічних послуг населенню суміжних територіальних громад.

Проте, на думку О. Попової, О. Бородіної та І. Прокопи, прописані у Концепції норми несуть і серйозні загрози функціонуванню нової моделі місцевого самоврядування, зокрема «вилучення з тексту Конституції

Україні поняття «територіальна громада», яким позначаються жителі села чи добровільне об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста, що мають право самостійно вирішувати питання місцевого значення, і пропонуване замість нього трактування громади як адміністративно-територіальної одиниці, ..., позбавляє жителів сіл, селищ і міст, які увійдуть до цієї «громади», гарантованого їм чинною Конституцією права самоврядування» [12].

Зважаючи на наявні колізії в законодавстві щодо адміністративно-територіального устрою, нами виділено два ієрархічних рівні (окреслення територіальних меж) сільської території (рис. 1).

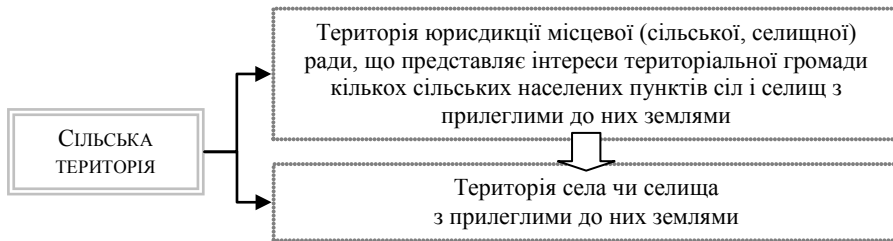

Рис.1. Ієрархічні рівні (окреслення територіальних меж) сільської території

Основою будь-якої сільської території є її територіальна громада. Згідно з [2] «територіальна громада – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр». Згідно з цим же законом територіальна громада наділена гарантованим державою правом і реальною здатністю, що уособлює місцеве самоврядування в Україні, самостійно або під відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. При цьому територіальна громада села, селища є первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень.

Територіальна громада кожної сільської території відрізняється за кількістю, складом (національним, статевим, віковим), за структурою зайнятості, кількістю безробітних тощо. Саме мешканці території забезпечують життєдіяльність сільської території, що є складною соціоекономічною системою.

Важливою складовою сільської території згідно з адміністративно-територіальним підходом до її визначення є територія проживання сільських мешканців, на якій розміщені соціальна та виробнича інфраструктура, інженерні споруди та комунальні підприємства, виробничі потужності тощо. Невід'ємним атрибутом сільської території є земля як в межах населеного пункту, так і за її межами. Згідно з [10], землі України за основним цільовим призначенням поділяються на такі категорії:

- а) землі сільськогосподарського призначення;
- б) землі житлової та громадської забудови;
- в) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення;
- г) землі оздоровчого призначення;
- ґ) землі рекреаційного призначення;
- д) землі історико-культурного призначення;

- е) землі лісогосподарського призначення;
- є) землі водного фонду;
- ж) землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Сучасне законодавство передбачає, що всі категорії земель (за винятком земель оборони, що можуть перебувати лише у державній власності) можуть перебувати у державній, комунальній і приватній власності. Тобто, апріорі, територіальна громада вправі володіти землями всіх категорій, і таке право не обмежене просторовими межами поселення.

Земельні ділянки кожної категорії земель, які не надані у власність або користування громадян чи юридичних осіб, можуть перебувати у запасі.

Згідно з Земельним Кодексом України (ст. 2), органи місцевого самоврядування є суб'єктами земельних відносин. При цьому завданням земельного законодавства є регулювання земельних відносин задля забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад і держави, раціонального використання та охорони земель. Територіальні громади є суб'єктами права власності на землю та реалізують це право безпосередньо або через органи місцевого самоврядування, – на землі комунальної власності (ст. 80 Земельного кодексу) [10]. Таким чином, законодавчо створена матеріальна основа місцевого самоврядування, оскільки без земель комунальної власності місцеве самоврядування не може повною мірою виконувати свої функції.

Відповідно до [10] у комунальній власності перебувають:

- а) усі землі в межах населених пунктів, крім земельних ділянок приватної та державної власності;
- б) земельні ділянки, на яких розташовані будівлі, споруди, інші об'єкти нерухомого майна комунальної власності незалежно від місця їх розташування.

Земельні ділянки державної власності, що передбачається використати для розміщення об'єктів, призначених для обслуговування потреб територіальної громади (комунальних підприємств, установ, організацій, громадських пасовищ, кладовищ, місць знешкодження та утилізації відходів, рекреаційних об'єктів тощо), а також земельні ділянки, які відповідно до затвердженої містобудівної документації передбачається включити у межі населених пунктів, за рішеннями органів виконавчої влади передаються у комунальну власність.

Власне на сільських територіях поєднуються всі особливості використання землі як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва [10].

Територіальні громади набувають землю у комунальну власність у разі [10]:

- а) передачі їм земель державної власності;
- б) відчуження земельних ділянок для суспільних потреб і з мотивів суспільної необхідності відповідно до закону;
- в) прийняття спадщини;
- г) придбання за договором купівлі-продажу, ренти, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;
- г) виникнення інших підстав, передбачених законом.

Територіальні громади сіл, селищ, міст можуть об'єднувати на договірних засадах належні їм земельні ділянки комунальної власності.

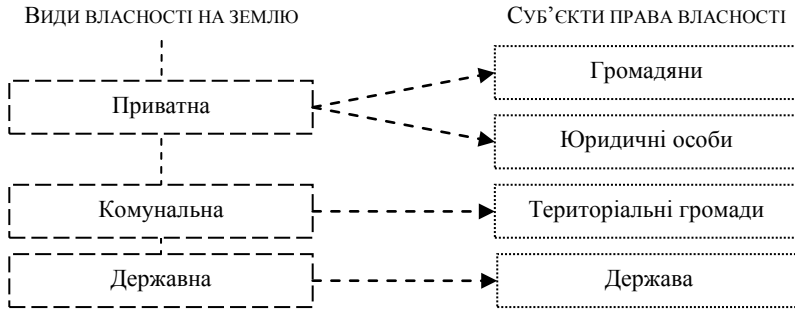

Рис. 2. Суб'єкти права власності на землю

Згідно з [10], земля може перебувати у приватній, комунальній і державній власності (рис. 2).

Повноваження всіх рівнів законодавчих органів влади щодо впливу на функціонування сільських територій окреслено на рис. 3.

Зважаючи на викладені базиси сучасного адміністративно-територіального устрою України та законодавчо визначений розподіл повноважень у сфері земельних відносин, сільську територію в територіальному вимірі можна окреслити межами адміністративної одиниці села чи селища, до яких долучаються також землі, що на правах приватної власності належать мешканцям відповідної сільської території, та земельні ділянки, на яких розташовані будівлі, споруди, інші об'єкти нерухомого майна комунальної власності відповідної територіальної громади.

Подібний підхід до визначення території юрисдикції відповідної територіальної громади прописаний і у [11]: «господарська територія

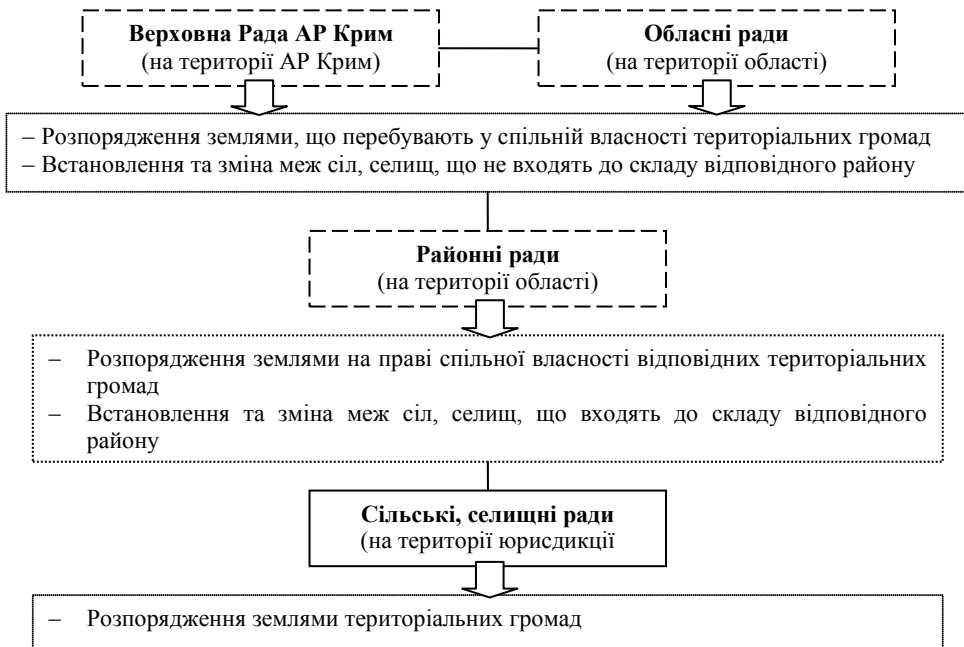

Рис. 3. Повноваження законодавчих органів влади у сфері земельних відносин на рівні сільських територій

сільського поселення – частина території відповідної ради, що включає в себе територію самого поселення, розпайовані сільськогосподарські та інші наближені до населеного пункту угіддя і площі, зайняті лісами, водоймищами, шляхами, іншими комунікаціями і об'єктами, що обслуговуються, переважно, його мешканцями».

Тому згідно з адміністративно-територіальним підходом складовими сільської території є її територіальна громада, сільське поселення (село чи селище) зі всіма облаштованими у ньому об'єктами житлового, соціального, виробничого призначення і відповідною інфраструктурою та землі і споруди за межами населеного пункту, що згідно з чинним законодавством належать мешканцям чи всій територіальній громаді певної території.

Розмитість поняття сільської території у національному законодавстві, незавершеність процесу розмежування земель державної та комунальної власності, неоднорідність у розвитку сільських населених пунктів не дозволяє повною мірою використовувати всі наявні на її території ресурси задля забезпечення сталого розвитку. Наявні ж на сьогодні можливості сільської території є обмеженими. Слабкість економічної та фінансової бази сіл і селищ робить діяльність місцевого самоврядування малоефективною. Забезпечення ж базових стандартів життя і визначеного набору обов'язкових послуг сільському населенню потребує належного фінансового забезпечення, що, відповідно, вимагатиме і кардинальних якісних змін у чинній адміністративно-територіальній системі країни.

Перспективними в цьому напрямі дослідженнями є розробка системи управління розвитком сільської території з опорою на внутрішні ресурси, покликаної забезпечити стабільне зростання якості життя сільського населення.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. №280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
3. Положення про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР : Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 12.03.1981 р. № 1654-Х [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1654-10>
4. Сучасний адміністративно-територіальний устрій в Україні: перспективи реформування [Електронний ресурс] / Національне агентство України з питань державної служби. – Режим доступу : <http://nads.gov.ua>
5. Концепция устойчивого развития сельских территорий Российской Федерации на период до 2020 года, от 30.11.2010 г. № 2136-р. [Электронный ресурс] / Мин-тво сельского хоз. Российской Федерации. – Режим доступа : <http://www.mcx.ru/documents/document/show/14914.77.htm>
6. Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации : Федеральный закон Российской Федерации от 6.10.2003 г., №131-ФЗ [Электронный ресурс] // Российская газета. – 2003. – 08.10. – Режим доступа : <http://www.rg.ru/2003/10/08/zakonsamouprav.html>
7. Проект Концепції розвитку сільських територій [Електронний ресурс] / Міністерство аграрної політики та продовольства України. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/apk?nid=10183>
8. Концепція адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/810/98/page>
9. Сишук О. Що робити з «матрьошками»? [Електронний ресурс] / О. Сишук // Віче. – 2012. – №5. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/3006/>

10. Земельний кодекс України від 25.10.2001 року № 2768-III [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
11. Про упорядкування сільської поселенської мережі : Проект Закону України №4028 від 10.03.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1148.3528.3>
12. Попова О. Місцеве самоврядування: виходи реформ [Електронний ресурс] / О. Попова, О. Бородина, І. Прокопа // Дзеркало тижня. – 2014. – 13 червня. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua>

References

1. Supreme Council of Ukraine. (1996). *Konstytutsiya Ukrayiny [The Constitution of Ukraine]* (Adopted on 1996, June 28, 254к/96-VR). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> [in Ukrainian].
2. Supreme Council of Ukraine. (1997). *Pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini [On Local Self-Government in Ukraine]*. Resolution on 1997, May 21, 280/97-VR. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
3. Supreme Council of the Ukrainian SSR. (1981). *Polozhennya pro porядok vyrishennya pytan' administratyvno-terytorial'noho ustroyu Ukrayins'koyi RSR [Regulations on the procedure for resolving of issues of administrative-territorial structure of Ukrainian SSR]*. Decree on 1981, December 03, 1654-X. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1654-10> [in Ukrainian].
4. National Agency of Ukraine on Civil Service. (n.d.). *Suchasnyy administratyvno – terytorial'nyy ustroy v Ukrayini: perspektyvy reformuvannya [Modern administrative-territorial structure of Ukraine: Prospects for reforming]*. Retrieved from <http://nads.gov.ua> [in Ukrainian].
5. Ministry of Agriculture of the Russian Federation. (2010). *Kontseptsiya ustoychivogo razvitiya sel'skikh territoriy Rossiyskoy Federatsii na period do 2020 goda, ot 30.11.2010 g. № 2136-r. [Concept of sustainable development of rural areas of the Russian Federation for the period up to 2020] (Adopted on 2010, November 30, 2136-p.* Retrieved from <http://www.mcx.ru/documents/document/show/14914.77.htm> [in Russian].
6. Cabinet of Ministers of Russian Federation. (2003). *Ob obshchikh printsipakh organizatsii mestnogo samoupravleniya v Rossiyskoy Federatsii [On General Principles of Local Self-Government Organization in the Russian Federation]*. *Rossiyskaya gazeta – Russian Newspaper*, April, 10. Resolution on 2003, April, 8, 131-FZ. Retrieved from <http://www.rg.ru/2003/10/08/zakonsamouprav.html> [in Russian].
7. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. (n.d.). *Proekt Kontseptsiyi rozvytku sil's'kykh terytoriy [Draft of Concept of Rural Territories Development]*. Retrieved from <http://minagro.gov.ua/apk?nid=10183> [in Ukrainian].
8. President of Ukraine. (1998). *Kontseptsiya administratyvnoyi reformy v Ukrayini [The concept of administrative reform in Ukraine]*. Presidential Decree on 1998, July 22, 810/98. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/810/98/page> [in Ukrainian].
9. Syshchuk, O. (2012). *Shcho robyty z «matr'oshkamy»? [What to do with «matr'oshky»?]*. *Viche*, 2012, 5. Retrieved from <http://www.viche.info/journal/3006/> [in Ukrainian].
10. Supreme Council of Ukraine. (2001). *Zemel'nyy kodeks Ukrayiny [The Land Code of Ukraine]*. Adopted on 2001, October 25, 2768-III. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> [in Ukrainian].
11. Supreme Council of Ukraine. (2010). *Pro uporyadkuvannya sil's'koyi poselens'koyi merezhi [On organization of rural settlement network]*. Adopted on 2010, March 03, 4028. Retrieved from <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1148.3528.3> [in Ukrainian].
12. Popova, O., Borodina, O., Prokopa, I. (2014). *Mistseve samovryaduvannya: vyvykhy reform [Local government: Reform sprains]*. *Dzerkalo tyzhnya – Mirror of the Week*, June 13. Retrieved from <http://gazeta.dt.ua> [in Ukrainian].

Prytula K. M. Features of identification of Ukrainian rural areas under conditions of the existing administrative-territorial system.

An important component of European rural development policy is to expand the capacity of local communities to solve the current needs of the territory, which increases the efficiency of the management of their development.

Accordingly, the European practice of local government suggests that the local community can deal with all the available land on its territory.

It is stated in the article that status of rural areas has not yet been determined and not legally secured in Ukraine. Besides, the area of jurisdiction of each rural communities has not been outlined; their economic base has not been formed as institutional framework of rural development.

The aim of the paper is to identify rural areas within the existing administrative-territorial system.

The author believes that the successful conduct of the administrative-territorial reform will be provided by the reform of institutions of state power; the reform of local self-government (maximum decentralization) and territorial reform, which would be a precondition for sustainable development of rural areas. As part of this reform is necessity to define the territory of jurisdiction of each rural communities. Implementing the European practice of local government, local community should have at its disposal all the available land on its territory. In this case, the community should give a maximum capacity of powers and functions, enabling it to solve the problem for most areas.

Current legislation states that all categories of land (excluding land defense, which are allowed in public ownership) can be in state, municipal and private property. That is, a priori, local community is entitled to have all types of land, and this right is not restricted by the space outside the settlement.

According to the administrative-territorial approach the components of rural area are: its local community, rural settlement (village or settlement) with all the equipped it residential, social, industrial purposes and the proper infrastructure and land and buildings outside the settlement, which under the law belong to residents or territorial communities throughout the area.

Vagueness of the concept of rural areas in national legislation, incomplete process of separation of state and municipal property, heterogeneity in the development of rural areas, can not ensure the use of all available resources in its territory in order to ensure sustainable development. Existing opportunities of rural areas are limited. The weakness of the economic and financial base of villages and towns makes the activities of local government ineffective. The provision of basic standard of living and a certain set of mandatory services to the rural population needs proper financial support, which therefore requires fundamental and qualitative changes in the existing administrative-territorial system.

Key words: area, administrative-territorial system, local community, rural village, communal lands.

Притула К. М. Особенности идентификации сельских территорий Украины в условиях существующей административно-территориальной системы.

Констатировано, что в Украине до сих пор не определен и законодательно не закреплён статус сельских территорий, не очерчена территория юрисдикции каждой сельской территориальной общины, не сформирована экономическая база и, в общем, институциональная среда развития сельских территорий. Обоснована безотлагательность реформы институтов государственной власти, реформы местного самоуправления (максимальная децентрализация) и территориальной реформы, что станет предпосылкой обеспечения самодостаточного развития сельских территорий и обеспечит успешное проведение административно-территориальной реформы. В рамках административно-территориального подхода исследовано, что составляющими сельской территории является её территориальная община, сельское поселение (село или посёлок) со всеми обустроенными в нём объектами жилищного, социального, производственного назначения и соответствующей инфраструктурой и земли и сооружения за пределами населённого пункта, которые согласно действующему законодательству, принадлежат жителям или всей территориальной общине данной территории. Доказана необходимость кардинальных качественных изменений в существующей административно-территориальной системе страны, которые позволят обеспечить базовые стандарты жизни и определённый набор обязательных услуг сельскому населению и улучшить финансовое обеспечение на местах.

Ключевые слова: сельская территория, административно-территориальная система, территориальная община, сельское поселение, земли коммунальной собственности.

Притула Христина Мирославівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу розвитку територіальних громад і транскордонного співробітництва, докторант Інституту регіональних досліджень НАН України (e-mail: khrystynka_p@hotmail.com).

Надійшло 23.06.2014 р.